

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๔/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ (กรณีนายสมบุรณ์ เนียมหอม จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ)

สรุปข้อเท็จจริง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เสนอคำร้องลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายสมบุรณ์ เนียมหอม จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

นายสมบุรณ์ เนียมหอม ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ที่ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นมีรายได้ตามประกาศดังกล่าว เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนและคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ องค์กรบริหารส่วนตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๗๔,๐๕๖,๖๐๖.๓๕ บาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ แต่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในเวลาที่กำหนด และมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ

สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว รวม ๒ ฉบับ โดยส่งเป็นจดหมายลงทะเบียนถึงผู้ถูกร้องตามภูมิลำเนา บ้านเลขที่ ๕๗/๘๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นภูมิลำเนาที่ปรากฏตามหลักฐานของสำนักงานบริหาร การทะเบียน กระทรวงมหาดไทย หนังสือฉบับแรกปรากฏหลักฐานตามใบตอบรับของไปรษณีย์ว่า นางสาวพรทิพย์ พิณิจ (หลาน) เป็นผู้รับไว้เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ส่วนฉบับที่สองปรากฏ หลักฐานของไปรษณีย์ ไม่มีผู้รับตามจ่าหน้าจดหมายถูกส่งกลับคืนมายังสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. จึงรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมทั้งเอกสารและพยานบุคคล สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามได้รับแจ้งให้สมาชิกไปฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ ที่วิทยาลัยการปกครอง อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยได้รับแบบบัญชีแสดงรายการ ฯ เมื่อประมาณ ปลายเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ จากนั้นจึงได้แจ้งให้สมาชิกทุกคนรวมทั้งผู้ถูกร้องรับแบบไปกรอกรายการ แล้วนำส่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม เพื่อรวบรวมนำส่งสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏว่า ผู้ถูกร้อง ไม่ได้ส่งแบบบัญชีแสดงรายการ ฯ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามแต่อย่างใด ทั้งนี้ผู้ถูกร้องได้ยื่น หนังสือ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ เพื่อขอลาออกจากความเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โคกขาม ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ นอกจากนั้นผู้ถูกร้องยังเป็นผู้มีหนี้สินเป็นจำนวนมากจึงได้ หนีย้ายออกจากพื้นที่ โดยพยานบางรายทราบว่าไปอยู่ที่จังหวัดสกลนคร แต่ไม่ทราบบ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ในการประชุม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ด้วยคะแนนเสียง ๗ เสียง ว่า นายสมบุรณ์ เนียมหอม ผู้ถูกร้อง จงใจ ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจาก ตำแหน่ง และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมบุรณ์ เนียมหอม จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมบุรณ์ เนียมหอม พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนด ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา ห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

กระบวนการพิจารณาที่ผ่านมา

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเป็นเอกฉันท์ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๕ ให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการตามข้อกำหนด ฯ ข้อ ๑๐ และแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องทราบ และให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

๒. ศาลรัฐธรรมนูญได้รับหลักฐานการส่งหนังสือถึงผู้ถูกร้องทางไปรษณีย์ว่า ผู้ถูกร้องย้ายที่อยู่ไม่ทราบที่อยู่ใหม่ จึงมีประกาศศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ ๑๒ เดือนเมษายน ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาขึ้นต่อศาลภายใน ๑๕ วันนับแต่วันประกาศ

๓. เมื่อครบกำหนด ๑๕ วันนับแต่วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ แล้ว ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยังมีได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด

ข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯลฯ.....

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายความว่า

(๑)

(๒)

ฯลฯ

(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

นายสมบุรณ์ เนียมหอม ผู้ถูกร้อง เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร ในปี ๒๕๕๓ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามมีรายได้รวมทั้งสิ้น ๗๔ ล้านบาทเศษ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) ประกอบด้วยมาตรา ๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สิน ฯ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ แต่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชี ฯ ภายในเวลาที่กำหนดทุกกรณี โดยมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ แม้ได้พยายามแจ้งให้ชี้แจงถึง ๒ ครั้ง ก็ไม่ได้รับการชี้แจงแต่ประการใด คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ว่า นายสมบุรณ์ เนียมหอม จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ

ศาลรัฐธรรมนูญ ได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงตามคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลายครั้ง และปิดประกาศแล้ว ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเห็นว่าเวลาเลยมานานพอสมควร จึงได้ปิดประกาศ และครบ ๑๕ วัน เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมิได้มีคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่ประการใด จึงวินิจฉัยว่า นายสมบุรณ์ เนียมหอม ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง และให้พ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องลาออก

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ